

T.C.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 3.8.2025
Sayı : 860

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

02.05.1972 tarih ve 1586 sayılı “Deniz GEZMİŞ, Yusuf ARSLAN ve Hüseyin İNAN'ın Ölüm Cezalarının Yerine Getirilmesine Dair Kanun”un yürürlükten kaldırılmasına ilişkin kanun teklifim ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Aliye TİMİSİ ERSEVER
Ankara Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	
Esas Komisyon	Adalet
Tarih: 29-8-2025	Esas No: 2/3245

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LİĞİ
30 Temmuz 2025
Numara:

T B M M GENEL EVRAK
30 Temmuz 2025
No: 1674160

GENEL GEREKÇE

Tarih boyunca, düşünce ve ifade özgürlüğü talepleri çoğu kez statükonun en büyük korkusu olmuştur. Siyaset felsefesinde ifade özgürlüğünün en temel meşruiyet dayanağı, bireyin sadece kendini var etme değil, toplumun da gerçeklerle yüzleşebilme gücünü canlı tutmasıdır. 20. yüzyılın ikinci yarısında, özellikle 1960'lı yıllarda tüm dünyada yükselen özgürlükçü ve sol hareketler, Türkiye'de de geniş kitleleri etkisi altına alarak genç kuşaklara cesaret, sorumluluk ve umut aşılamıştır.

Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan bu tarihsel dalganın Türkiye'deki en güçlü temsilcilerinden olmuşlardır. Onların yürüttüğü mücadele; düşünceleri, sadece "Tam Bağımsız Türkiye" talebiyle sınırlı kalmayıp, aynı zamanda adaletin, eşitliğin, emeğin kutsallığının savunusunu da içermektedir.

Ancak bu direnişin bedeli, Türkiye'nin çok partili demokrasi deneyiminin kırılma noktalarının en açık biçimde görüldüğü bir dönemde, idam sehpası olmuştur. 12 Mart 1971 askeri müdahalesi, demokratik talepleri bastırmak için gençlik hareketlerini hedef tahtasına oturtmuş; dönemin olağanüstü yargı düzeni, hukuk devleti ve adil yargılanma ilkelerinden uzak biçimde işlemeye başlamıştır.

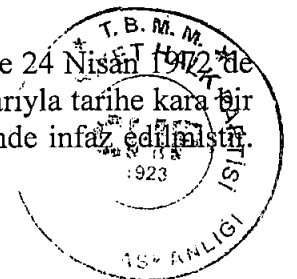
Deniz Gezmiş Gemerek'te, Yusuf Aslan Şarkışla'da, Hüseyin İnan ise Kayseri'de yakalanmış; Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No'lu Askeri Mahkemesi'nde dönemin askeri yönetimi gölgesinde yargılanmışlardır. Kimsenin canına kıymayan bu üç gencin, "Anayasa'yı tağyir ve tebdil" suçlamasıyla idama mahkûm edilmesi; o dönemin siyasi hesaplaşma iklimini ve demokrasi tarihimizin ne kadar sancılı bir süreçten geçtiğini gösteren en dramatik örneklerden biridir.

Türkiye siyasi tarihinde 1960 Darbesi'nden 12 Mart muhtırasına, 1980 Darbesi'nden 1990'lar boyunca süren baskılara kadar defalarca yinelenen bu kırılmalar, fikir özgürlüğünü sürekli kuşatma altına almıştır. Ancak halkın vicdanı, bir kez açılan bu adalet yarasını hiç unutmamıştır. Bugün milyonlarca yurttaşın çocuklarına "Deniz" adını vermesi tesadüf değildir. Bu isimler, halkın belleğinde yalnızca birer genç olarak değil; umudu, direnci ve tam bağımsız Türkiye hayalini simgeleyen birer anlam katmanıdır.

Sanat dünyasının ve entelektüel çevrelerin hafızasında da bu gerçek canlıdır. Tuncel Kurtiz'in dediği gibi, "Deniz'leri asanlar unutuldu ama isimleri hâlâ duvarlarda, türkülerin içinde ve çocukların adlarında yaşıyor." Bu söz, siyaset biliminin temel gerçeklerinden birini hatırlatır: Halkın onaylamadığı bir infaz, yalnızca fiziksel bir cezalandırma değil, kuşaktan kuşağa taşınacak bir isyan ve direniş simgesine dönüşür.

Bugün, dönüp bakıldığında onların savunduğu taleplerin bağımsızlık, sosyal adalet, eşitlik ve özgürlük evrensel değerler olduğu açıktır. Türkiye Barolar Birliği'nden insan hakları savunucularına, sanatçılardan akademisyenlere kadar çok geniş bir kesim bu kararların telafisi için onlarca yıldır çağrı yapmaktadır.

Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın idamları, TBMM'de 24 Nisan 1972'de onaylanmış; siyasi kutuplaşmanın sembolü haline gelmiş "üç üç" sloganlarıyla tarihe kara bir leke olarak geçmiştir. İdamlar, 6 Mayıs 1972 sabahı Ulucanlar Cezaevi'nde infaz edilmiştir.

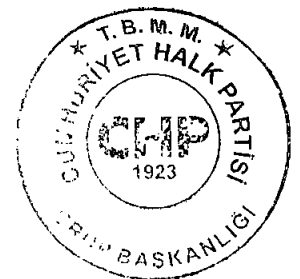

Verilen kararların yalnızca teknik bir yargı kararı değil, siyasi bir intikam pratiği olduğu, bugün kamuoyunda ve tarihçiler nezdinde geniş ölçüde kabul görmektedir.

Aradan geçen yarım asır, toplumun ortak vicdanının bu üç gencin şahsında onurlandırdığı bağımsızlık mücadelesini daha da görünür kılmıştır. Çocuklarına “Deniz”, “Yusuf”, “Hüseyin” ismini veren milyonlar; bu isimlerle birlikte bir ideali, bir tarihi ve bir talebi yaşatmaktadır: Halkın iradesine ipotek koyan hiçbir düzen, sonsuza dek ayakta kalamaz.

Bu Kanun Teklifi, 02.05.1972 tarihli ve 1586 sayılı infaz kanununun yürürlükten kaldırılmasıyla, fiilen ve toplumsal hafızada çoktan onurlandırılmış bu üç fidanın hukuki itibarlarının da iade edilmesini amaçlamaktadır. Böyle bir adım, yalnızca sembolik bir düzeltme değil, Türkiye’nin demokrasi tarihine sorumlulukla sahip çıkma iradesidir.

Hukukun üstünlüğüne, ifade ve örgütlenme özgürlüğüne, halk egemenliğine ve tarihimizle yüzleşme bilincine katkı sağlayacak bu düzenleme; gelecek kuşaklara daha özgür, daha adil ve demokratik bir Türkiye bırakma inancımızın da bir nişanesi olacaktır.

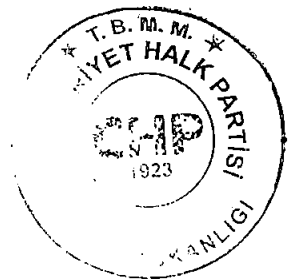

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- 1972 yılında yürürlüğe giren ve Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ile Hüseyin İnan'ın ölüm cezalarının infazına ilişkin olan 1586 sayılı Kanun'un yürürlükten kaldırılması amaçlanmaktadır. Hukukun üstünlüğüne, ifade ve örgütlenme özgürlüğüne, halk egemenliğine ve tarihimizle yüzleşme bilincine katkı sağlayacak bu düzenleme; gelecek kuşaklara daha özgür, daha adil ve demokratik bir Türkiye bırakma inancımızın da bir nişanesi olacaktır.

MADDE 2- Yürürlük maddesi.

MADDE 3- Yürütme maddesi.

**DENİZ GEZMİŞ, YUSUF ARSLAN VE HÜSEYİN İNAN'IN ÖLÜM
CEZALARININ YERİNE GETİRİLMESİNE DAİR KANUN"UN YÜRÜRLÜKTEN
KALDIRILMASINA İLİŞKİN KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 02.05.1972 tarihli ve 1586 sayılı "Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın Ölüm Cezalarının Yerine Getirilmesine Dair Kanun" yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 2- Bu Kanun 5.5.1972 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

